

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

**Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
Γ΄ Γυμνασίου**

**Θεματική ενότητα:
Αρριανού, «Αλεξάνδρου Ανάβαση»,**

Βιβλίο Ζ΄, Κεφ. 28-30

**Τίτλος:
«Χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου»**

Συγγραφή: ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Θεσσαλονίκη 2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου

Εφαρμογή σεναρίου

Κοσμάς Τουλούμης

Δημιουργία σεναρίου

Κοσμάς Τουλούμης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 13-12-2013 έως 20-12-2013

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Αρριανού, , «Αλεξάνδρου Ανάβαση», Βιβλίο Ζ΄, Κεφ. 28-30, «Χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου»

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής,

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Αποτελεί προαπαιτούμενη γνώση η εξοικείωση του διδάσκοντος και των μαθητών/μαθητριών με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα όπως η Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας καθώς και με λογισμικά συγγραφής και παρουσίασης και δημιουργίας ψηφιακών εννοιολογικών χαρτών (π.χ. Text2MindMap). Ο διδάσκων πρέπει να έχει εντυπώσει σε σύγχρονες παιδαγωγικές σε σχέση με τη *Διδακτική των Μέσων* όπως ο *Σχεδιασμός* (βλ. Cope & Kalantzis 2000).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη

Κοσμάς Τουλούμης: «Χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα: Αρριανού «Αλεξάνδρου Ανάβαση», Γ΄ Γυμνασίου, 2013

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν την προσωπικότητα του Αλέξανδρου προσεγγίζοντας το κείμενο του Αρριανού. Λαμβάνουν υπόψη τους τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία, αλλά και την πεποίθηση του Αρριανού ότι ο Αλέξανδρος πρέπει να κριθεί συνολικά από το έργο του. Στόχος του παρόντος σεναρίου είναι να ασκηθούν οι μαθητές στην αρχαία ελληνική γλώσσα εντοπίζοντας λέξεις, επίθετα κυρίως και τα παραθετικά τους, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον χαρακτηρισμό ενός προσώπου, να εντοπίσουν τη διαχρονική σημασιολογική πορεία αυτών των λέξεων, να αντιμετωπίσουν κριτικά τον Αλέξανδρο και να καταλήξουν στη δική τους άποψη για αυτόν. Εκτός από το σχολικό εγχειρίδιο, χρησιμοποιούν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ανοικτά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως τα λεξικά της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής γλώσσας Το σενάριο ολοκληρώθηκε με έναν αγώνα επιχειρηματολογίας για τα υπέρ και τα κατά της προσωπικότητας του Αλέξανδρου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο Αλέξανδρος είναι σαφώς ένα από τα πιο χαρακτηριστικά πρόσωπα της ελληνικής ιστορίας που η δράση του έχει χρησιμοποιηθεί ποικιλοτρόπως και κατά κόρον παραδειγματικά στην ελληνική εκπαίδευση. Το κείμενο του Αρριανού μπορεί να αξιοποιηθεί για να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με μια αξιολόγηση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου με βάση επιχειρήματα τα οποία αντιμετωπίζουν ένα αναμφίβολα σημαντικό ιστορικό πρόσωπο υπό το πρίσμα μιας συγκεκριμένης οπτικής γωνίας. Η αποτίμηση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου μπορεί να λειτουργήσει, παράλληλα, ως ένα μέσον για να αναγνώσουν οι μαθητές τον κόσμο γύρω τους μέσα από την ανάγνωση των αξιών, των στάσεων και των πεποιθήσεων του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Η διδασκαλία του αρχαίου κειμένου αποσκοπεί στη «βαθύτερη κατανόησή τους από διδάσκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα επίπεδα (λεξιλογικό, σημασιολογικό, συντακτικό, υφολογικό, ιδεολογικό) (Μαρωνίτης 2010), ενώ οι δραστηριότητες των μαθητών κινούνται στο πλαίσιο της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης*: η διδασκαλία του λεξιλογίου συνδυάζεται με μορφολογική και σημασιολογική επίγνωση, αλλά και τη διαχρονική εξέλιξη της σημασίας μιας λέξης (Κουτσογιάννης 2008).

Παιδαγωγικά ακολουθείται η θεωρία του *Σχεδίου* (“Design”), η οποία σε συνδυασμό με τους *πολυγραμματισμούς*, αξιοποιεί τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση της δημιουργίας μαθητών, παραγωγών της γνώσης που λειτουργούν με βάση τις ταυτότητές τους. (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001)

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να γνωρίσουν και να αξιολογήσουν κριτικά, μέσω της αποτίμησης μιας ιστορικής προσωπικότητας (Αλέξανδρος) από έναν ιστορικό (Αρριανός) αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα και στάσεις ζωής που κυριαρχούσαν στον αρχαίο ελληνικό κόσμο.
- Να συγκρίνουν αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα και στάσεις ζωής του αρχαίου κόσμου με ανάλογες σύγχρονες αντιλήψεις.
- Να αντιληφθούν την ιδιαίτερη σημασία που είχε για τις αρχαίες κοινωνίες, και έχει και για τις νεότερες, η νοηματοδότηση της προσωπικότητας του Αλέξανδρου και η ανάδειξή της σε «αιώνιου» πρότυπου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προσεγγίσουν και να αξιολογήσουν ένα κείμενο που προέρχεται από την αρχαία ιστοριογραφία και χαρακτηρίζει μια ιστορική προσωπικότητα.
- Να αντιληφθούν τη χρήση των επιθέτων και των παραθετικών τους στο χαρακτηρισμό προσώπων.
- Να διερευνήσουν τη μορφολογική και σημασιολογική εξέλιξη λέξεων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με λέξεις αρχαιοελληνικής προέλευσης.
- Να δουν ένα κείμενο ιστορικής κριτικής μιας προσωπικότητας όπως ο Αλέξανδρος
- Να χρησιμοποιήσουν το λεξιλόγιό τους για να συντάξουν επιχειρήματα για να αξιολογήσουν μια ιστορική προσωπικότητα όπως ο Αλέξανδρος.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να μάθουν να αξιοποιούν τις ΤΠΕ και τους υπάρχοντες ψηφιακούς πόρους, ώστε να παράγουν δικό τους έργο αξιοποιώντας τις νέες δυνατότητες που παρέχουν οι ΤΠΕ
- Να ασκηθούν στην προσέγγιση οποιουδήποτε γνωστικού πεδίου μέσω της ανακάλυψης, της σύγκρισης, της σύνθεσης, της συνεργασίας και της παρουσίασης των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων.
- Να ασκηθούν στη διδακτική διαδικασία με επίλυση προβλήματος.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής αξιολόγησης προσώπων, πεποιθήσεων, στάσεων και αξιών.

Διδακτικές πρακτικές

Στόχος των διδακτικών πρακτικών του παρόντος σεναρίου ήταν οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, αφού εργάζονται σε ομάδες και οδηγούνται σε αποτελέσματα που προκύπτουν μέσα από αυτές.
- Να αυτενεργήσουν μέσα σε κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους που καλούνται να διεκπεραιώσουν.
- Να ασκηθούν στην κριτική αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και πηγών.
- Να εκφράσουν την ταυτότητά τους και να διαμορφώσουν μέσω της προσωπικής έρευνας και της διαμόρφωσης ατομικής και συλλογικής θέσης απέναντι στο ζήτημα της προσωπικότητας του Αλέξανδρου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αφετηρία

Η επισήμανση στο Βιβλίο του Εκπαιδευτικού (Αρριανού, «Αλεξάνδρου Ανάβαση», [Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#): 19) ότι από το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου αναδεικνύονται βασικά στοιχεία της προσωπικότητας του Αλέξανδρου – η στρατιωτική ικανότητα και τα ηγετικά του προσόντα, η στάση και η συμπεριφορά του απέναντι στους φίλους του, τους στρατιώτες, τους συνεργάτες και τους αντιπάλους του, η πολιτική και διπλωματική του τακτική και ο χαρακτήρας του – έδωσαν το έναυσμα για να διερευνηθεί ο Αλέξανδρος και να προσδιοριστεί η σημασία του και το νόημα που συνάγουν για αυτόν οι μαθητές σήμερα.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Ο χαρακτηρισμός του Αλέξανδρου από τον Αρριανό μέσα από τις ενότητες «αρετές», «σφάλματα» και «ο Αλέξανδρος πρέπει να κριθεί από ολόκληρο το έργο του» παρατίθεται στο σχολικό εγχειρίδιο. Συνδέεται με τη Γενική Θεώρηση του έργου και με τις οδηγίες που δίνονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#) για την ανάδειξη βασικών στοιχείων της προσωπικότητας του Αλέξανδρου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ με τη λογική του *Σχεδιασμού* οδηγεί τους μαθητές στο να γίνουν παραγωγοί της γνώσης και όχι απλοί και παθητικοί χρήστες της, σύμφωνα και με τη *διδασκική των Μέσων* (βλ. Κρον και Σοφός, 2007). Νοηματοδοτούν τον κόσμο και εκφράζουν την κοινωνική τους ταυτότητα αξιοποιώντας υπάρχοντα ανοιχτού τύπου ψηφιακά περιβάλλοντα.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρριανού «Αλεξάνδρου Ανάβαση» Γ΄ Γυμνασίου:

[ΒΙΒΛΙΟ Ζ, Κεφ. 28-30 - Χαρακτηρισμός του Αλεξάνδρου](#)

[Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ιστοσελίδες

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα:

[Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#)

[Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των H.G. Liddell & R. Scott](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα].

[Λεξικό της κοινής νεοελληνικής](#)

[Text2MindMap](#) [Διαδικτυακός εννοιολογικός χάρτης]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση

3 διδακτικές ώρες

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε τμήμα εικοσιεπτά ατόμων, που χωρίστηκε σε έξι ομάδες και είχε στη διάθεσή του έξι φορητούς υπολογιστές. Ως αφορμή ζητήθηκε από τους μαθητές να αναζητήσουν στο διαδίκτυο ολιγόλεπτα βιντεάκια σχετικά με τον Μέγα Αλέξανδρο στο σπίτι τους και να προτείνουν την προβολή των χαρακτηριστικότερων στην ολομέλεια της τάξης. Την πρώτη ώρα της εφαρμογής προβλήθηκαν τρία ολιγόλεπτα βίντεο, και τα τρία ήταν «μυλιταριστικής» αισθητικής και τόνιζαν την πολεμική αρετή του Μ. Αλεξάνδρου. Με αυτά ως αφορμή απηύθυνα στους μαθητές το ερώτημα αν ο Αλέξανδρος ήταν μόνο μεγάλος στρατηλάτης, όπως παρουσιάζεται στα βίντεο που επέλεξαν. Δεν τους έδωσα τον χρόνο να τοποθετηθούν άμεσα, τους ζήτησα μόνο να προβληματιστούν και τους μοίρασα μαζί με το Φύλλο Εργασίας κάθε ομάδας και το βασικό προς επίλυση πρόβλημα του σεναρίου:

«Όλοι γνωρίζουμε τον βασιλιά Αλέξανδρο και τις κατακτήσεις του. Οι ιστορικοί μάλιστα έσπευσαν να τον ονομάσουν «Μέγα» για όλα αυτά που κατόρθωσε στη σύντομη ζωή του. Πώς ήταν, όμως, ο ίδιος ως άνθρωπος; Ποια ήταν η ταυτότητά του; Ο ιστορικός Αρριανός προχώρησε στον χαρακτηρισμό που περιλαμβάνεται στο σχολικό σας βιβλίο και κατέθεσε την άποψή του για τα κριτήρια σύμφωνα με τα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

οποία πρέπει να αξιολογηθεί ο βασιλιάς Αλέξανδρος. Συμφωνείτε με αυτά; Κάνοντας τη δική σας έρευνα μπορείτε να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας έναν χαρακτηρισμό του Αλέξανδρου; Επιπλέον, επειδή τα πράγματα τα βλέπουμε πάντα από διάφορες οπτικές γωνίες, μπορείτε να συζητήσετε όσα θεωρείτε προτερήματα ή μειονεκτήματα της προσωπικότητάς του; Θα μπορούσατε να συμμετάσχετε σε έναν αγώνα αντιλογίας με θέμα «Αλέξανδρος: μεγάλος στρατηλάτης ή γενικά μεγάλος βασιλιάς;» Μπορείτε να αναρτήσετε τα συμπεράσματά σας και να συζητήσετε το όλο θέμα σε αυτό το ιστολόγιο.»

Απάντηση σε αυτό το ερώτημα θα έπρεπε να είναι σε θέση να δώσουν στο τέλος του σεναρίου.

Δημιουργήθηκαν δύο [«Ομάδες των αρετών του Αλέξανδρου»](#), δύο [«Ομάδες των σφαλμάτων του Αλέξανδρου»](#) και δύο [«Ομάδες της άποψης του Αρριανού»](#).

Ακολούθησε η ανάγνωση της μετάφρασης και η προσπέλαση του αρχαίου κειμένου από τις ομάδες των μαθητών, που εντόπισαν επίθετα, άλλες λέξεις και φράσεις που χαρακτηρίζουν τον Αλέξανδρο. Χρησιμοποίησαν ως βοήθεια και τα σχόλια του βιβλίου. Επειδή τελική αποστολή κάθε ομάδας στην Α΄ Φάση ήταν να χρησιμοποιήσει έναν ψηφιακό εννοιολογικό χάρτη για να οργανώσει και να παρουσιάσει τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία αποδίδει ο Αρριανός στον Αλέξανδρο, αφιέρωσα το τελευταίο εικοσάλεπτο της 2^{ης} ώρας, για να δείξω στους μαθητές τη λειτουργία του [Text2MindMap](#). Συζητήσαμε, επίσης, για τη χρησιμότητα της κωδικοποίησης και των εννοιολογικών χαρτών γενικότερα. Οι μαθητές χρησιμοποίησαν άλλη μια διδακτική ώρα για την ολοκλήρωση των νοητικών χαρτών τους, την παρουσίασή τους και τον σχολιασμό τους στην ολομέλεια.

Η αξιολόγηση στηρίχτηκε στο βαθμό κατανόησης του κειμένου και της κωδικοποίησης/ αποτύπωσης των ζητούμενων στον νοητικό χάρτη. Οι ομάδες αυτοαξιολογήθηκαν, επίσης, για το επίπεδο συνεργασίας και ισότιμης συμμετοχής των μελών τους στο παραγόμενο αποτέλεσμα.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Β' Φάση

3 διδακτικές ώρες

Κατά τη Β' Φάση_οι ομάδες των μαθητών κλήθηκαν σε ένα συνεχόμενο δίωρο να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο, μία ψηφιακή παρουσίαση με τη χρήση ανάλογου λογισμικού, για τον Αλέξανδρο και τα χαρακτηριστικά που εντόπισαν στο κείμενο του Αρριανού. Κατόπιν, σε επόμενη διδακτική ώρα, έγινε η παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης. Μία από τις ομάδες πήρε την πρωτοβουλία και, εκτός από την παρουσίαση «των σφαλμάτων του Αλέξανδρου», συνέταξε δικό της σενάριο με τίτλο «Τα σφάλματα του Μ. Αλεξάνδρου εκσυγχρονίζονται», το οποίο δραματοποίησε και βιντεοσκόπησε σε ώρες εκτός σχολείου, με άκρα μυστικότητα, για να κερδίσει τις εντυπώσεις κατά την προβολή του.

Η αξιολόγηση ακολούθησε την ίδια λογική με αυτή της Α' Φάσης.

Γ' Φάση

1 διδακτική ώρα

Η Γ' Φάση_αφιερώθηκε στη συζήτηση του προς επίλυση αρχικού προβλήματος στην ολομέλεια της τάξης, χωρίς ωστόσο να διεξαχθεί αγώνας επιχειρηματολογίας, όπως προβλέπεται από το σενάριο, λόγω έλλειψης χρόνου. Αναδείχτηκαν πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις σε σχέση με το τι θεωρείται αρετή για έναν ηγέτη αλλά και γενικότερα. Οι μαθητές πάντως παροτρύνθηκαν να λάβουν μέρος ψηφιακά στον αγώνα αναρτώντας τις απόψεις τους ως σχόλια στο σχετικό πρόβλημα στο ιστολόγιο της τάξης, αν και δεν ανταποκρίθηκαν.

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του σεναρίου ελέγχθηκε με βάση α) το βαθμό κατανόησης των διδαχθέντων, β) την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών σε θέματα που αφορούν χαρακτηρισμό προβεβλημένων προσωπικοτήτων και γ) την ανάπτυξη των ψηφιακών τους δεξιοτήτων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' και Β' Φάση

Φύλλο Εργασίας 1: Ομάδα αρετών του Αλέξανδρου

Αποστολή της ομάδας σας είναι να προσδιορίσετε τις αρετές του Αλέξανδρου σύμφωνα με τον Αρριανό. Με βάση τα συμπεράσματά σας θα ετοιμάσετε μια παρουσίαση για τον Αλέξανδρο προσπαθώντας να απαντήσετε και στο πρόβλημα που σας τέθηκε.

- Επισκεφθείτε την [ενότητα των κεφαλαίων 28-30](#) του σχολικού βιβλίου στο Ψηφιακό Σχολείο και διαβάστε την ενότητα 28 του αρχαίου κειμένου του Αρριανού, καθώς και τη μετάφρασή του.
- Εντοπίστε στο αρχαίο κείμενο επίθετα και παραθετικά επιθέτων, αλλά και άλλες λέξεις και φράσεις με τα οποία περιγράφονται οι αρετές του Αλέξανδρου
- Χρησιμοποιείστε τα ευρήματά σας για να φτιάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική τη φράση «Οι αρετές του Αλέξανδρου» (προτείνεται το ελεύθερο στο διαδίκτυο λογισμικό [Text2MindMap](#))
- Με τη βοήθεια της μετάφρασης, αλλά και αναζητώντας τις λέξεις που εντοπίσατε στα αρχαιοελληνικά [1], [2] και [νεοελληνικά](#) λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας προσδιορίστε τη σημασία τους. Ποιες από αυτές τις λέξεις και φράσεις έχουν την ίδια σημασία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Ποια από τα παραθετικά των επιθέτων που βρήκατε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στον χαρακτηρισμό κάποιου προσώπου και σήμερα;
- Με αφετηρία τις λέξεις, φράσεις και έννοιες που εντοπίσατε παραπάνω δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μία παρουσίαση για τον Αλέξανδρο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Αφού ολοκληρώσετε το έργο σας, προσπαθήστε να απαντήσετε στο πρόβλημα που σας τέθηκε αρχικά για τον Αλέξανδρο. Πόσο πιστεύετε ότι συμβάλλουν τα δεδομένα σας ώστε να απαντηθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα;

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο Εργασίας 2: Ομάδα σφαλμάτων του Αλέξανδρου

Αποστολή της ομάδας σας είναι να προσδιορίσετε τα σφάλματα του Αλέξανδρου σύμφωνα με τον Αρριανό. Με βάση τα συμπεράσματά σας θα ετοιμάσετε μία παρουσίαση για τον Αλέξανδρο προσπαθώντας να απαντήσετε και στο πρόβλημα που σας τέθηκε.

- Επισκεφθείτε την [ενότητα των κεφαλαίων 28-30](#) του σχολικού βιβλίου στο Ψηφιακό Σχολείο και διαβάστε την ενότητα 29 του αρχαίου κειμένου του Αρριανού, καθώς και τη μετάφρασή του.
- Εντοπίστε στο αρχαίο κείμενο λέξεις και φράσεις με τις οποίες περιγράφονται τα σφάλματα του Αλέξανδρου.
- Χρησιμοποιείστε τα ευρήματά σας για να φτιάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική τη φράση «Τα σφάλματα του Αλέξανδρου» (προτείνεται το ελεύθερο στο διαδίκτυο λογισμικό [Text2MindMap](#)).
- Με τη βοήθεια της μετάφρασης, αλλά και αναζητώντας τις λέξεις που εντοπίσατε στα αρχαιοελληνικά [1], [2] και [νεοελληνικά](#) λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας προσδιορίστε τη σημασία τους. Ποιες από αυτές τις λέξεις και φράσεις έχουν την ίδια σημασία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Ποια από αυτές θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε στο χαρακτηρισμό κάποιου προσώπου και σήμερα;
- Με αφετηρία τις λέξεις, φράσεις και έννοιες που εντοπίσατε παραπάνω δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μία παρουσίαση για τον Αλέξανδρο.
- Αφού ολοκληρώσετε το έργο σας, προσπαθήστε να απαντήσετε στο πρόβλημα για τον Αλέξανδρο που σας τέθηκε στην αρχή. Πόσο πιστεύετε ότι συμβάλλουν τα δεδομένα σας ώστε να απαντηθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φύλλο Εργασίας: 3 Ομάδα του Αρριανού

Αποστολή της ομάδας σας είναι να προσδιορίσετε την άποψη του Αρριανού σε σχέση με το πώς πρέπει να κριθεί ο Αλέξανδρος. Με βάση τα συμπεράσματά σας θα ετοιμάσετε μία παρουσίαση για τον Αλέξανδρο προσπαθώντας να απαντήσετε και στο πρόβλημα που σας τέθηκε.

- Επισκεφθείτε την [ενότητα των κεφαλαίων 28-30](#) του σχολικού βιβλίου στο Ψηφιακό Σχολείο και διαβάστε την ενότητα 30 του αρχαίου κειμένου του Αρριανού, καθώς και τη μετάφρασή του.
- Εντοπίστε στο αρχαίο κείμενο λέξεις και φράσεις οι οποίες αναδεικνύουν την άποψη του Αρριανού για τον Αλέξανδρο.
- Χρησιμοποιείστε τα ευρήματά σας για να φτιάξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με κεντρική τη φράση «Ο Αρριανός πιστεύει ότι ο Αλέξανδρος πρέπει να κριθεί...» (προτείνεται το ελεύθερο στο διαδίκτυο λογισμικό [Text2MindMap](#)).
- Με τη βοήθεια της μετάφρασης, αλλά και αναζητώντας τις λέξεις που εντοπίσατε στα αρχαιοελληνικά [1], [2] και [νεοελληνικά](#) λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας προσδιορίστε τη σημασία τους. Ποιες από αυτές τις λέξεις και φράσεις έχουν την ίδια σημασία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Ποια από αυτές θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε για να εκφράσετε επιχειρήματα και σήμερα;
- Με αφετηρία τις λέξεις, φράσεις και έννοιες που εντοπίσατε παραπάνω δημιουργήστε με ανάλογο λογισμικό μία παρουσίαση για τον Αλέξανδρο.
- Αφού ολοκληρώσετε το έργο σας, προσπαθήστε να απαντήσετε στο πρόβλημα που έχει τεθεί στο ιστολόγιο του μαθήματος. Πόσο πιστεύετε ότι συμβάλλουν τα δεδομένα σας ώστε να απαντηθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως προτείνει και ο συντάκτης του σεναρίου, η χρήση ενός ιστολογίου για το μάθημα, όπως προβλέπεται στο αρχικό σενάριο, θα μετέτρεπε τον Αγώνα Επιχειρηματολογίας σε διαδικτυακό. Θα ήταν ενδιαφέρον να ενταχθεί το όλο σενάριο σε ένα ευρύτερο σχέδιο εργασίας τύπου Project όπου οι μαθητές θα μπορούσαν να διερευνήσουν, αξιοποιώντας και άλλα αρχαία και σύγχρονα κείμενα, την προσωπικότητα του Αλεξάνδρου και τον χαρακτηρισμό του ως Μέγα. Είναι ένα ζήτημα που οι μαθητές έχουν ήδη γνωρίσει από την Αρχαία Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου, αλλά και από κάποια κείμενα των Ανθολογίων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των τριών τάξεων του Γυμνασίου. Θα μπορούσε να διερευνηθεί με κριτική διάθεση, όσο αυτό είναι εφικτό, βέβαια, σε μαθητές Γ΄ Γυμνασίου, ποια είναι τα στοιχεία εκείνα που καθιστούν πρότυπο μία ιστορική προσωπικότητα στην αρχαιότητα, αλλά και σήμερα, με επίκληση και μελέτη και άλλων Μεγάλων της ιστορίας (π.χ. Κωνσταντίνος, Ναπολέων, Βασίλειος κ.λ.π).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το ενθουσιώδες ενδιαφέρον των μαθητών για το πρόσωπο του Μ. Αλέξανδρου έκανε δυνατή την εφαρμογή ενός σεναρίου ΤΠΕ τις παραμονές των εορτών των Χριστουγέννων, μέσα στη γενικότερη χαλαρότητα των ημερών. Προηγήθηκε μία σύντομη εισαγωγή για τον Αρριανό και το έργο του και ανάγνωση μόνο του περιστατικού της συνάντησης του Αλέξανδρου με την οικογένεια του Δαρείου. Οι μαθητές ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με τον «στρατηλάτη» Αλέξανδρο και αυτό το στερεότυπο επανέλαβαν.

Σχετικά με την προσπέλαση του κειμένου του Αρριανού, οι μαθητές προτίμησαν να διαβάσουν τη μετάφραση του κειμένου και να επισημάνουν σε αυτή τους χαρακτηρισμούς του Μ. Αλέξανδρου. Όταν τους διευκρινίστηκε πως η διαδικασία αυτή αφορά το αρχαίο κείμενο, δυσκολεύτηκαν αρκετά με το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μακροπερίοδο λόγο του Αρριανού και αστόχησαν αρκετές φορές στην αντιστοίχιση φράσεων του αρχαίου κειμένου με τη μετάφρασή του.

Επίσης, εστίασαν αρχικά στις ενότητες του κειμένου του Αρριανού που αντιστοιχούσε στην ονομασία της ομάδας τους (αρετές, σφάλματα κλπ) και μόνο μετά από παρότρυνσή μου διάβασαν το σύνολο του κειμένου.

Στις εργασίες τους η κριτική τους περιορίστηκε στην επανάληψη των απόψεων του Αρριανού και μόνο στην προφορική συζήτηση διαφοροποιήθηκαν.

Αυτό που με εξέπληξε χαρούμενα είναι η ανάληψη πρωτοβουλιών και η αυτενέργεια των μαθητών.

Σχετικά με την ανάπτυξη των ψηφιακών τους δεξιοτήτων, αντιλήφθηκαν την αξία της χρήσης νοητικών χαρτών για να κωδικοποιούν τα δεδομένα τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M.Kalantzis (eds) (2000). *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge

Kalantzis, M. & B. Cope 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/> [03/04/2013]

Κουτσογιάννης, Δ. 2008. *Διδακτική αξιοποίηση των λεξικών και σωμάτων κειμένων: θεωρητικό πλαίσιο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html [03/04/2013]

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. Λονδίνο: Arnold.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κρον, F. & Σοφός, Α. (2007) *Διδακτική των Μέσων: Νέα μέσα στο πλαίσιο διδακτικών και μαθησιακών διαδικασιών*. Αθήνα. Gutenberg.

Μαρωνίτης Δ. Ν 2010. *Προοίμια Ιστοριογραφίας: Ένα υπόδειγμα διδασκαλίας χωρίς μετάφραση*.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_practice/page_000.html [03/04/2013)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ